

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Quales materiæ relinquendæ potius potius sint. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

Luc. 24. Luc. dicitur . oportebat prædicari in nomine eius penitentiam,
Penitentia. & remissionem peccatorum, ergo ad dolorem, & penitentiam,
Marc. 16. & peccati detestationem, & spem remissionis, inducendi sunt
Euangelium. sæpe homines. Apud D. Marcū euntes prædicare Euangelium
 omni Creaturæ, ergo materia concionum præcipua ex euange-
 licis verbis, & historijs desumi debet, quæ virtutibus infere-
 dis, peccatis euellendis, & detestandis deseruiunt, ex quo ma-
 ior fructus reportari solet, quam si quis contortas, & aculeatas
 ingenij sui conclusiunculas excogitet, ac eleganter, vt sibi vi-
 detur proferat, Euangelio, vel prætermissio, vel cursim expli-
 cato, vel summis (vt dicitur) labijs delibato. Atqui videtur
 hoc loco dignum, & opportunum consilium, vt historias euange-
 licas, vel parabolas, atque adeo verba Euangelij crebro in
 Concionibus referamus populo. In hunc enim finem hæc Ec-
 clesia legit, & facile obliuioni mandarentur, nisi Concionato-
 res sæpe commemorarent, nec possunt, non magnam ex se ha-
 bere vim, vt potè a Dei filio prolata. Denique Concilium
Sess. 5. c. 2. Tridentinum optat, vt prædicemus vitia, & virtutes, præmia,
Materia & pœnas, quod etiam B. Fraciscus suos admonerat religiosos.
Ex Cõcil. His igitur vtilibus sacer Orator insistat, nec multa in vna
Trid. concione coaceruet, sed optima seligat, ac studiose confirmet. Quo-
 niam vero iam satis dictum est, quæ præcipua esse debeant
 Concionum argumenta, nunc aliqua, quæ relinquenda potius, quàm
 in concione enarranda sunt breuiter indicemus, plenius hæc
 de re in tertia parte loquuturi.

*Quales materia non videantur in concionibus popularibus
 examinanda. Cap. II.*

Orat. 1. de **N**on videtur tẽpus terẽdum in quæstionibus philosophicis
Theol. seu multis philosophorũ sententijs afferendis. Theologica
 vero, quæ sunt difficilia leuiter delibanda, vel omnino præter-
 eunda. Recte Nazianzenus de quibus (inquit) disputandum
 & quomodo? de his solum, ad quæ humani ingenij acies per-
 tingere potest. Et quatenus conditio auditoris & facultas qui-
 verit assequi, ne vt intensior vox auribus, vt alimentum immo-
 dicum corpori, vt onera paulo grauiora subeuntibus, vt de-
 nique terræ crebriores pluuie nocent, ita sanè, & auditores
 quæstionibus altioribus, & quasi solidioribus degrauiati, pres-
 sique damni aliquid accipiant] & ad finem orationis. De his
 argumentis Theologicis disputationem salubriter ait moneri,
 in qui-

in quibus scopum ferire est vtile, aberrare vero non adeo periculosum.] August. item, sunt quædam, quæ sua vi non intelliguntur; quomodolibet, & quantumlibet, quamuis plenissime dicentis versentur eloquio, quæ in populi audientiam, vel raro si aliquid vrget, vel nunquam omnino committenda sunt.] cuius modi sunt quæstiones, de prædestinatione, ac reprobatione, de libera arbitrio, de præcipientia Dei nisi ea sit auditorum capacitas & fructus etiam sperari possit valde probabilis: Ea item, quæ apud Theologos sunt dubia, & controuersa. Etiam illud prudenter hic aduertendum est, vbi inter Doctores opinionum varietas est, non esse ad extrema adherendum, sed media incedendum via, & opinionem amplectendam, quæ communior & tutior videatur. Nec operæ pretium est, varias Doctorum sententias pro suggestu referre, satis superque est, si ea quæ sunt certa, populus percipere, & retinere valeat; Relinquatur scholis examen diuersarum opinionum inter Theologos. Ex his enim sæpe inter ipsos Auditores, nonnuquam etiam inter Concionatores, lites, & contentiones sine fructu oriuntur: periculum etiam est ne populus sensim res quoque certissimas in dubium reuocandas iudicet. Paulus ad Timoth. & Tit. monet, ne in Ecclesia detur locus doctrinæ, quæ non est secundum pietatem, & abstinendum ab ineptis quæstionibus, & contentionibus, quæ sunt inutiles, & superuacaneæ, & quæ dissidium magis mouent, quam ædificationem. Vbi Hæretici non sunt, etiamsi confutationes optimæ præsto sint, non nisi admodum parè, & in re clarissima, Opiniones eorum multoque minus rationes, vix etiam nomina memorentur. Vbi vero versantur hæretici acriter confutandi sunt, sed cum quadam commiseratione, quod à Dæmone decepti sint, afferendo tamen firmas rationes, & efficaces ad arguendum. In alijs autem locis mentione hæresis prætermittenda, melius est contrariam veritatem docere; Apocrypha nunquam, Nam vt ait Hieron. Multa his admixta sunt vitiosa, nec eorum sunt, quorum titulis prænotantur. Fabulosa vix vnquam vsurpanda, nec sine magno iudicio, habita ratione decori. Itaque sit hæc inter præcipuas concionatoris curas, vt diu, vt attentè cogitet qua de re sibi agendum putet; & cum ei vtilis, & accommodata materia occurrit, quam credit huiusmodi esse, vt moribus auditorum putet profuturam maturè cogitet, quid in ea præcipuè sumendum sit, quid relinquendum. Nam etiam in hoc aliquos infelices esse, potuimus aduertere, dum potiora tacent, & quæ mi-

Lib. 4. de
Doct. c. 9.

Controuersie
doctorum dis-
simulanda.

Contra hære-
ticos vbi ag-
endum sit.

Epist. 7. ad
latam.

In singulis
materijs ali-
qua tacenda.

ius sunt vtilia afferunt. Et fortasse non minor est adhibenda diligentia in excludendis rebus, quæ non valdè ad vtilitatem faciunt, quam in conquirendis ijs, quæ vim habent ad persuadendum, ne horam dicendi debitam fructuosis: inutilia occupent.

*Duplex modus tractandi res morales per decreta,
& præcepta. Cap. III.*

Addam hoc loco obseruationem meo iudicio notatissimam, Res ipsas morales, quas morum disciplina, vt diximus, continet, tractari à Concionatore posse dupliciter, vel vt de ijs agat, secundum theoreticam tractationem explicando naturas rerum, principia, causas, effectus, ac proprietates, vel vt simplicem ac nudam praxim rerum agendarum, cæteris omisis ostendat. Sicut inter Medicos, quidam dicuntur theoretici, qui in Cathedris docent, vel scriptis voluminibus agunt de morborum causis, de humoribus, de partibus familiaribus, & alijs huiusmodi, ex suis principijs de natura rerum philosophantes. Alij vero dicuntur Empyrici, ac practici, qui solum adhibent varijs morbis varia remedia. Cæterum sicut præterea inter medicos sunt nonnulli, qui in vtroque munere præstant, ac theoreticam praximque coniungunt. Ita concionatores vtramque callere facultatem, vtramque exercere oportet, primo philosophari ex suis principijs, de natura virtutum, ac vitiorum, de affectibus animorum, de proprietatibus remedium, vt hoc modo persuadeant quod proponunt. Deinde etiã ad singula descendere, sua cuique morborum animi, medicamenta præscribere, & certas ad virtutũ adeptionem vias ostendere, vt ex theoretica, vsus actioque nascatur. Ita videmus apud Casianum facere multos vitæ spiritualis egregios magistros. Ita diuum Chrysostomum libro de Prouidentia, de causa peccati; quod nemo læditur nisi à seipso, & alios plerosque sanctorum. Affine huic doctrinæ est, quod Marcus Tullius docet his verbis. Omnis de officio duplex est quæstio, vnum genus est, quod pertinet ad finem bonorum, alterum, quod positum est in præceptis, quibus in omnes partes vsus vitæ cõformari possit. Verum hæc fusius, duabus eruditissimis Epistolis tractat Seneca, in quibus probat duo esse rerum genera, quæ in philosophia traduntur, Dogmata, seu decreta, ita enim ipse vocat, & præterea præcepta. Decreta sunt, sententiæ quædam ratæ ac firmæ

1. Lib. de
Offic.

Epist. 94.
& 95.